

ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

The Impact of the Value Chain on the Competitive Advantage

of the Gem Cutting group Community Enterprise

Yang Si Surat District Maha Sarakham Province

จุฑารัตน์ บุปผามาลัย^{1*} วีระกิตต์ เสาโรม² กิตติชัย เจริญชัย³

^{1,2,3}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Jutarat Bubpamalai^{1*} Veerakit Saorom² and Kittichai Jaroenchai³

^{1,2,3}Faculty of Management Science Maha Sarakham Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail : Jutarat2671@gmail.com

(Received: November 19, 2023; Advised: February 20, 2024; Accepted: February 21, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา 1) ระดับห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเจียรไนพลอย 2) ระดับความได้เปรียบในการแข่งขัน และ 3) ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ประชากร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 326 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับห่วงโซ่คุณค่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ 3) ห่วงโซ่คุณค่าด้านโลจิสติกส์ขาเข้า ด้านโลจิสติกส์ขาออก ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร และด้านการจัดการทรัพยากร มีผลกระทบต่อความได้เปรียบในการแข่งขันในทิศทางบวก และพบว่าห่วงโซ่คุณค่าด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอยในทิศทางลบ ส่วนตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ ด้านการผลิตและดำเนินงาน และด้านการตลาดและการขาย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .792 และตัวแปรอิสระทั้งหมดอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 62.70

คำสำคัญ: ห่วงโซ่คุณค่า, ความได้เปรียบในการแข่งขัน, กลุ่มเจียรไนพลอย

Abstract

This research is to study 1) the value chain level of the Gem cutting group community enterprises 2) the level of competitive advantage, and 3) the impact of the value chain on the competitive advantage of the Gem cutting group community enterprises, Yang Si Surat District Maha Sarakham Province. Population includes community enterprise groups Gem cutting group Yang Si Surat District Maha Sarakham Province, totaling 326 people. The instrument used was a questionnaire. Statistics used in data analysis included mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The results of the study found that 1) the value chain level has a high average value. 2) The level of competitive advantage of the Gem cutting group community enterprises has a high average value, and 3) the value chain of inbound logistics and outbound logistics, organizational infrastructure and resource management have a positive impact on competitive advantage and found that the human resource management value chain. Technology development has a negative impact on the competitive advantage of the Gem cutting group community enterprises. The two independent variables are production and operations, and marketing and sales statistically not significant with a coefficient the multiple correlation was .792 and all independent variables explained 62.70 percent of the variation in the dependent variable.

Keywords: Value Chain, Competitive Advantage, Gem cutting group

บทนำ

แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็งมีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ในเป้าหมายที่ 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรมภาคการผลิตและบริการสำคัญได้รับการยกระดับให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น เศรษฐกิจท้องถิ่นและผู้ประกอบการรายย่อยสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่า และไทยมีระบบนิเวศที่สนับสนุนการค้าการลงทุนและการพัฒนานวัตกรรมผ่านการสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแต่ละภาคธุรกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันได้ 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ในประเด็นพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันในประเด็นเป้าหมายประเทศไทย

มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเด็นเป้าหมายคนไทยเป็นคนดี คนเก่งมีคุณภาพ และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมในประเด็นเป้าหมายการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม เพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565)

ในส่วนของพลอยสีแม้ว่าจะจะเป็นสินค้าส่งออกอันดับที่ 4 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 5.96 ของมูลค่าการส่งออกเครื่องประดับและอัญมณีไทย แต่ก็นับเป็นกลุ่มสินค้าที่ถูกให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากไทยมีจุดแข็งในด้านความสามารถของช่างฝีมือในการเผาพลอยสีและเจียระไนพลอยสูงเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ถ้าหากนำมาพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นก็อาจช่วยเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดได้ สินค้าส่งออกหลักในหมวดนี้คือ พลอยเนื้อแข็งเจียระไนชนิดต่าง ๆ เช่น ทับทิม แซปไฟร์ หรือมรกต โดยจะส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา สวิตเซอร์แลนด์ และอิตาลี ส่วนสินค้าส่งออกรองลงมาจะเป็นพลอยเนื้ออ่อนเจียระไน โดยจะส่งออกไปที่สหรัฐอเมริกา ฮองกง และสวิตเซอร์แลนด์ (AEG Anglo East Group, 2566) ในปี 2565 มีจำนวนผู้ประกอบการอัญมณีและเครื่องประดับรวม 12,892 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.41 จากปีที่แล้ว เนื่องจากกำลังซื้อของผู้บริโภคกลับมา ตลาดอัญมณีและเครื่องประดับโลกกลับมาสดใสอีกครั้ง จึงมีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้น คาดว่าทั้งปีสร้างรายได้จากการส่งออกมูลค่ากว่า 15,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประชาชาติธุรกิจ, 2566) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับให้เป็นศูนย์กลางการค้าอัญมณีและเครื่องประดับด้วยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม และการส่งเสริมด้านการตลาด ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้บูรณาการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกันอย่างเต็มที่ อาทิเช่น มาตรการทางภาษีและการเงิน การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานสินค้า การยกระดับฝีมือแรงงาน การส่งเสริมด้านการตลาด และการจัดตั้งโครงการ Eastern Economic Corridor (EEC) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ต่างประเทศภายใต้นโยบาย Thailand 4.0 ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกที่จะส่งผลให้พื้นที่ภาคตะวันออกของไทยกลายเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมสำคัญต่าง ๆ และที่สำคัญพื้นที่โครงการ EEC ยังอยู่ใกล้กับแหล่งวัตถุดิบพลอยสีของไทยในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นแหล่งค้าพลอยสีที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยและเป็นศูนย์รวมค้าพลอยแบบครบวงจรที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในระดับสากล ทั้งนี้ยังรวมถึงเส้นทางจังหวัดที่มีอัญมณีที่น่าสนใจในต่างจังหวัดของไทย อาทิเช่น เครื่องประดับเงินและพลอยสีที่จังหวัดแพร่และจังหวัดตาก เครื่องประดับทองและเงินที่จังหวัดสุโขทัย เครื่องประดับทองและนิลที่จังหวัดกาญจนบุรี เครื่องประดับเงินที่จังหวัดสุรินทร์ รวมถึงพลอยสีที่จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด และจังหวัดมหาสารคาม

อุตสาหกรรมเจียระไนพลอยเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพด้านคุณภาพการผลิตผู้ประกอบการมีการใช้เทคนิคในการหุงพลอยที่เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับไปทั่วโลก มีจุดแข็งด้านทักษะฝีมือแรงงานและความ

ประณีต การจ้างงานในอุตสาหกรรมเป็นการใช้แรงงานทุกระดับตั้งแต่แรงงานที่ไม่ต้องมีทักษะและฝีมือ คือ แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมต้นน้ำ อาทิ การทำเหมืองพลอยและการขุดพลอย จนถึงแรงงานที่ต้องใช้ทักษะ ฝีมือ ความชำนาญ และความละเอียดอ่อน คือ แรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมกลางน้ำและปลายน้ำ อาทิ การปรับปรุงคุณภาพพลอย การเจียรไน การออกแบบ และการผลิตเครื่องประดับ ตั้งแต่การขึ้นรูป แต่งตัวเรือน การฝัง การชุบและขัดตัวเรือน และการตรวจสอบสินค้าเป็นขั้นสุดท้าย ซึ่งเครื่องจักรไม่สามารถทดแทนฝีมือและทักษะของช่างที่มีทักษะ ฝีมือ ความละเอียดอ่อน และความชำนาญได้ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565)

การนำห่วงโซ่คุณค่ามาใช้ในการแก้ปัญหาเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับปัจจัยการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการนำวัตถุดิบป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิต กระบวนการจัดจำหน่าย กระบวนการจัดส่งสินค้าสู่ผู้บริโภค และกระบวนการหลังการขาย การสร้างคุณค่าให้กับสินค้าหรือบริการนั้นอาจจะเป็นการกระทำโดยบริษัทเดียว หรือหลายบริษัท ด้วยการแบ่งขอบเขตของกิจกรรมแล้วส่งต่อ คุณค่าในแต่ละช่วงต่อเนื่องกันไป และการสร้างคุณค่าหรือประโยชน์อื่น ๆ มาประกอบกันให้เป็นประโยชน์สุดท้ายที่ลูกค้าต้องการ โดยมีขั้นตอนของกระบวนการสร้างคุณค่าที่ต่อเนื่องกันเป็นทอด ๆ เหมือนห่วงโซ่ของกิจกรรมที่มีความเกี่ยวพันกันเพื่อสร้างประโยชน์สุดท้ายในผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อส่งต่อไปให้ลูกค้าได้ใช้ประโยชน์ในขณะที่ได้เปรียบในการแข่งขัน ทั้งความเป็นผู้นำด้านต้นทุนการสร้างแตกต่าง และการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนากลุ่มเจียรไนพลอยในการเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้ให้กับชุมชนและท้องถิ่น

การเจียรไนพลอยเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้และเป็นอาชีพที่รู้จักกันมาอย่างยาวนาน การเจียรไนพลอยเป็นอาชีพหนึ่งที่ต้องใช้ฝีมือความประณีตละเอียดอ่อน พิถีพิถันในการเจียรไน การประกอบธุรกิจเจียรไนพลอยสามารถทำเป็นอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัวได้ สามารถสร้างรายได้ และสร้างฐานะทางการเงินให้กับผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องให้อยู่ในระดับที่สามารถอุปโภคบริโภคและครอบครัวได้ เพราะมีกำไรจากการเจียรไนพลอย การที่จะประกอบอาชีพเสริมในการเจียรไนพลอยที่ดีนั้นจะต้องอาศัยทักษะฝีมือ ความประณีต ละเอียดอ่อน พิถีพิถัน ประสพการณ์ ความชำนาญ การหาแหล่งวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการหาแหล่งวัตถุดิบ (พลอยก้อน) และถ้าผู้ประกอบการสามารถปฏิบัติได้ดีจะทำให้การประกอบอาชีพการเจียรไนพลอยก้าวหน้าและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีให้กับทุกฝ่าย ดังนั้น อาชีพการเจียรไนพลอยจึงเป็นที่สนใจ ซึ่งเป็นอาชีพที่แก้ไขปัญหาความยากจน และเป็นตัวเลือกที่สำคัญในการประกอบอาชีพเสริมที่ใช้เวลาว่างจากอาชีพหลักคือเกษตรกรรม หลังจากฤดูทำนาจะไม่มีงานทำ (อาทิตยา พันธู, 2558) การเจียรไนพลอยถือเป็นกลุ่มอาชีพที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการในธุรกิจเจียรไนพลอย ผู้ที่มีอาชีพเจียรไนพลอยรับงานไปทำที่บ้านจากนายจ้าง จึงทำให้เกิดการจ้างงานในระดับแรงงานฝีมือเพิ่มมากขึ้น การเจียรไนพลอยจึงถือเป็นอุตสาหกรรมระดับครัวเรือน และมีการกระจายอยู่ทั่วไปในชนบท เป็นแหล่งจ้างแรงงานและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ทำให้เศรษฐกิจชุมชนฟื้นตัวขึ้นใน

ระดับที่ยั่งยืน ในปัจจุบันผู้ที่มีการศึกษาสูงมุ่งประกอบอาชีพรับราชการ และเป็นพนักงานเงินเดือนหรือลูกจ้าง ในขณะที่ผู้มีการศึกษาไม่สูงนักประกอบอาชีพอิสระ เป็นผู้ประกอบการซึ่งพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอจะปรับปรุงพัฒนาการเจียรไนพลอยให้มีความสามารถเพียงพอที่จะแข่งขันและพัฒนาคุณภาพชีวิตภายใต้การค้ายุคใหม่ได้ จึงทำให้การเจียรไนพลอยท่าง่าย ถดถอยลง ขาดแคลนวัตถุดิบในประเทศ และต้องพึ่งพิงการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศจำนวนมาก ซึ่งต้องแบกรับความเสี่ยงด้านราคาและความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ภาษีศุลกากร รวมถึงนโยบายการค้าระหว่างประเทศ

เนื่องจากอำเภอยางสีสุราชเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดมหาสารคาม สภาพทางเศรษฐกิจประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ทำนา) เมื่อว่างงานจากฤดูทำนาแล้วก็จะปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เจียรไนพลอย ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย เนื่องจากสภาพพื้นที่แห้งแล้ง จึงไม่สามารถทำอาชีพเสริมเกี่ยวกับการเกษตรได้อย่างเต็มที่ อีกบางส่วนจะอพยพไปใช้แรงงานในเมืองใหญ่ โดยทั่วไปประชากรจะเป็นสังคมเกษตร มีวิถีชีวิตแบบชาวบ้าน คือ มีความเรียบง่ายใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ค่อยมีการแข่งขัน พึ่งพาอาศัยกันอยู่ตลอดเวลา เหมือนคำขวัญของอำเภอยางสีสุราช ที่ว่า “เจียรไนพลอยหลากสี หลากหลาย ผ้าไหมเนื้อดี มากมีต้นยางใหญ่”

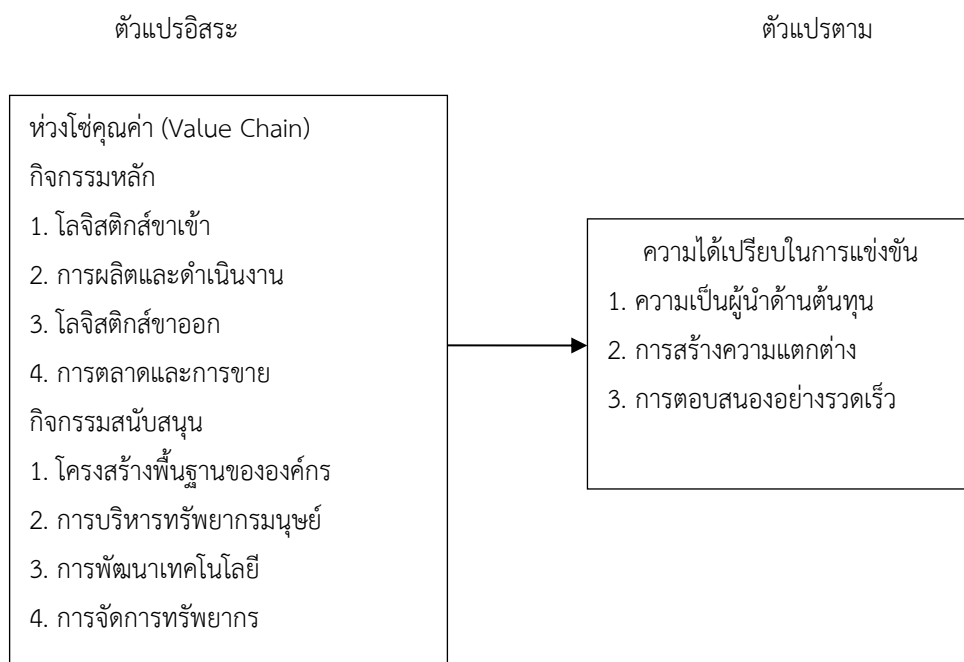
จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และฝีมือ ความประณีต ความชำนาญในการเจียรไนพลอย เพื่อเก็บรักษาการเจียรไนพลอยให้อยู่คู่ชาวอำเภอยางสีสุราช เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสืบทอดการเจียรไนพลอยของอำเภอยางสีสุราช ให้มีประสิทธิภาพเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ชุมชน ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และให้คนรุ่นหลังตระหนักถึงความสำคัญในอาชีพเจียรไนพลอยของคนรุ่นก่อน รักและหวงแหนท้องถิ่นของตน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มีอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับครอบครัว และรู้จักฝึกฝนพัฒนาฝีมืออยู่ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับห่วงโซ่คุณค่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับห่วงโซ่คุณค่า จากแนวความคิดของ Porter (2004) ยรรยง ศรีสม (2553) มาริช หัสชู (2563) ภาณุพงศ์ กุดสุตา และ กฤษฎา เรืองพุธ (2562) ความได้เปรียบทางการแข่งขัน จากการทบทวนวรรณกรรมของ รุจิพัชร เอกอัศวินาศักดิ์ (2559) และ Porter (2004)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 326 คน ประชากรเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจเจียรไนพลอยอำเภอยางสีสุราชทั้งหมด (กลุ่มวิสาหกิจเจียรไนพลอยอำเภอยางสีสุราช, 2566)

เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ด้านโลจิสติกส์ขาออก ด้านการผลิตและดำเนินงาน

ด้านโลจิสติกส์ขาออก และด้านการตลาดและการขาย กิจกรรมสนับสนุน ประกอบด้วย ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และด้านการจัดการทรัพยากร จำนวน 46 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย ด้านความเป็นผู้นำด้านต้นทุน ด้านการสร้างความแตกต่าง และด้านตอบสนองอย่างรวดเร็ว จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

2. ขั้นตอนการสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบแก้ไข ข้อเสนอแนะ

2.3 นำแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบภาษา เนื้อหา และสถิติ และใช้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขโดยมีผู้เชี่ยวชาญ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย ในเขตอำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ได้ค่า IOC ของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง .67 -1.00 เกินครึ่งหนึ่งจึงใช้ได้ แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งอยู่ระหว่าง .212-.827 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ตั้งแต่ .71 ขึ้นไปได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .977 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับห่วงโซ่คุณค่าวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 วิเคราะห์ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 60.40 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30- 40 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 สถานภาพส่วนใหญ่สมรส จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 70.20 ระดับการศึกษา ปวช./ปวส. จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 37.73 รายได้ต่อสัปดาห์ที่ได้รับมากกว่า 5,000 บาท จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 และมีอาชีพเป็นพ่อบ้าน/แม่บ้านจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 54.30

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับระดับห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่า	μ	σ	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านโลจิสติกส์ขาเข้า	4.39	.51	มาก
2. ด้านการผลิตและดำเนินงาน	4.39	.55	มาก
3. ด้านโลจิสติกส์ขาออก	4.25	.53	มาก
4. ด้านการตลาดและการขาย	4.29	.58	มาก
5. ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร	4.41	.53	มาก
6. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์	4.49	.44	มาก
7. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี	4.29	.57	มาก
8. ด้านการจัดการทรัพยากร	4.21	.49	มาก
รวม	4.34	.40	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.34$; $\sigma = .40$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ($\mu = 4.49$; $\sigma = .44$) รองลงมา ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ($\mu = 4.41$; $\sigma = .53$) ด้าน

การผลิตและดำเนินงาน ($\mu = 4.39$; $\sigma = .55$) ด้านโลจิสติกส์ขาเข้า ($\mu = 4.39$; $\sigma = .51$) ด้านการตลาดและการขาย ($\mu = 4.29$; $\sigma = .58$) ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี($\mu = 4.29$; $\sigma = .57$) ด้านโลจิสติกส์ขาออก ($\mu = 4.25$; $\sigma = .53$) และด้านการจัดการทรัพยากร ($\mu = 4.21$; $\sigma = .49$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

ความสามารถในการแข่งขัน	μ	σ	ระดับ ความคิดเห็น
1. ด้านความเป็นผู้นำด้านต้นทุน	4.44	.45	มาก
2. ด้านการสร้างความแตกต่าง	4.28	.45	มาก
3. ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว	4.47	.52	มาก
รวม	4.40	.39	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$; $\sigma = .39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ($\mu = 4.47$; $\sigma = .52$) รองลงมาได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำด้านต้นทุน ($\mu = 4.44$; $\sigma = .45$) และด้านการสร้างความแตกต่าง ($\mu = 4.28$; $\sigma = .45$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

กิจกรรมหลัก ด้านโลจิสติกส์ขาเข้า ผู้ประกอบการควรมีการจัดหาวัตถุดิบหลักที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามความต้องการของตลาด และควรมีการรับประกันวัตถุดิบหลักในการขนส่ง ด้านการผลิตและดำเนินงาน วัตถุดิบหลักในการเจียรไนพลอยควรมีแหล่งที่มาชัดเจน และควรควบคุมมาตรฐานในการผลิต ด้านการผลิตและดำเนินงาน กระบวนการตรวจสอบพลอยควรมีคุณภาพได้มาตรฐาน ด้านโลจิสติกส์ขาออก การจัดส่งและเคลื่อนย้ายวัตถุดิบหลักต้องรวดเร็วเพื่อสนองความต้องการของลูกค้า และด้านการตลาดและการขาย ควรมีการ

ประชาสัมพันธ์อุตสาหกรรมการเจียระไนพลอยในจังหวัด และควรมีการขยายตลาดพลอยสำเร็จรูปทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น

กิจกรรมสนับสนุน ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน และมีการวางแผน กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาฝีมือช่าง/ผู้รับจ้างเจียระไนพลอยอยู่เสมอเพื่อพัฒนาฝีมือช่างเจียระไนพลอย ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ควรมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในระบบการทำงานเพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น ด้านการจัดการทรัพยากร การคัดเลือกจัดหาพลอยควรเหมาะสมกับความต้องการในตลาด

5. ผลการวิเคราะห์ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่ามีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียระไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig
	b	SE _{est}	β	t	
ค่าคงที่ (a)	1.795	.164		10.969	.000**
1. ด้านโลจิสติกส์ขาเข้า (X ₁)	.336	.045	.445	7.430	.000**
2. ด้านการผลิตและการดำเนินงาน (X ₂)	.081	.047	.116	1.708	.089
3. ด้านโลจิสติกส์ขาออก (X ₃)	.146	.039	.200	3.712	.000**
4. ด้านการตลาดและการขาย (X ₄)	.047	.033	-.070	-1.402	.162
5. ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร (X ₅)	.100	.047	.137	2.132	.034*
6. ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (X ₆)	-.110	.043	-.126	-2.542	.011*
7. ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี (X ₇)	-.115	.038	-.171	-3.052	.002*
8. ด้านการจัดหาทรัพยากร (X ₈)	.117	.043	.149	2.733	.007*
a = 1.798 SE _b = .23815 R ² = .627 R = .792					
F = 66.687 Sig = .000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการความถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยพิจารณาผลของตัวแปรอิสระทุกตัวที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม พบว่า

1. ปัจจัยผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณกับปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม เท่ากับ .792 ($R = .792$) ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม มีความสัมพันธ์ของตัวแปรอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงหรือการผันแปรต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม เท่ากับ .627 ($R^2 = .627$) ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง ได้ร้อยละ 62.70 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสมการถดถอยในการพยากรณ์ เท่ากับ .23815 ($SE_{est} = .23815$)

3. ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 6 ตัวแปร คือ ด้านโลจิสติกส์ขาเข้า ด้านโลจิสติกส์ขาออก ด้านการจัดหาทรัพยากร ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ส่วนตัวแปรอิสระ 2 ตัว ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ด้านการผลิตและการดำเนินงาน และด้านการตลาดและการขาย เขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้

สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Y} = .445 x_1 + .116 x_2 + .200 x_3 + .070 x_4 + .137 x_5 - .126 x_6 - .171 x_7 + .149 x_8$

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม พบว่า อยู่ในระดับมาก

2. ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ผู้ประกอบการควรมีการจัดหาวัตถุดิบหลักที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามความต้องการของตลาด และควรมีการรับประกันวัตถุดิบหลักในการขนส่ง ด้านการผลิตและดำเนินงาน วัตถุดิบหลักในการเจียรไนพลอยควรมี

แหล่งที่มาชัดเจน และควรมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีการวางแผน กลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจและควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาฝีมือช่าง/ผู้รับจ้างเจียรไนพลอยอยู่เสมอเพื่อพัฒนาฝีมือช่างเจียรไนพลอย

4. ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ระดับห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอขามเฒ่า จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ด้านการผลิตและดำเนินงาน ด้านโลจิสติกส์ขาเข้า ด้านการตลาดและการขาย ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ด้านโลจิสติกส์ขาออก และด้านการจัดการทรัพยากร ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะห่วงโซ่คุณค่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการเจียรไนพลอยและใช้เพื่อการออกแบบและวางแผนงานในองค์กร เพื่อที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับการเจียรไนพลอยให้ได้มากที่สุดในการดำเนินธุรกิจ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายเหตุผลได้ว่า

ห่วงโซ่คุณค่าของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอยสามารถอภิปรายผลตามลำดับความคิดเห็นได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการหลักในการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเจียรไนพลอย ซึ่งแต่ละหน้าที่จะมีการคัดเลือกตามทักษะความสามารถหรือความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเจียรไนพลอย สอดคล้องกับ รสดา เวชภูพานธุ์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันและแนวทางการพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย พบว่า แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับของไทยประการหนึ่งก็คือ สร้างการจ้างงานเพิ่มขึ้นและแรงงานมีความชำนาญด้านการเจียรไนพลอยมากขึ้น สะท้อนจากปัญหาดัชนีผลิตภาพแรงงานลดลง ขาดแคลนบุคลากรด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2) ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ โครงสร้างพื้นฐานขององค์กร เป็นการบริหารจัดการองค์การ การทำงานของแผนกต่าง ๆ ภายในองค์กร เช่น ฝ่ายการเงิน ฝ่ายกฎหมาย เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ดังนั้น โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรที่มีประสิทธิภาพก็นำไปสู่การดำเนินธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย พบว่า ประเด็นที่ภาครัฐและเอกชนต้องให้ความสำคัญเพื่อให้ไทยเป็นศูนย์กลางอัญมณีและเครื่องประดับชั้นนำของโลก ประกอบไปด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบที่เอื้อต่อการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และสอดคล้องกับ Lawson (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผู้หญิงที่ทำงานในอุตสาหกรรมพลอยสีของไทย : เจาะลึกกระบวนการและวิถีชีวิตของผู้ประกอบการ พบว่า อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับไทย มีการจ้างงานมากถึง 900,000 คน ในขณะที่ประเทศไทยมุ่งสู่การเป็นผู้นำอุตสาหกรรมอัญมณี

และเครื่องประดับระดับโลก จำเป็นต้องส่งเสริมระบบนิเวศผู้ประกอบการที่พัฒนาผู้ประกอบการอัญมณีรุ่นใหม่ โดยเฉพาะผู้หญิงและเยาวชน 3) ด้านการผลิตและดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ การผลิตและดำเนินงาน เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมาจากการใช้ทรัพยากร หรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่จะถูกแปรสภาพเป็นผลผลิตที่อยู่ในรูปความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ ดวงพัศตรา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การเพิ่มการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในโซ่คุณค่าอัญมณีและเครื่องประดับของโลก พบว่า ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพและมาตรฐานสินค้า โดยการเพิ่มขีดความสามารถของวิสาหกิจด้วยการพัฒนาคุณภาพการผลิตและดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับ Henn (2012) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสอนการออกแบบแนวคิดเชิงนวัตกรรมของระบบในภาคบริการ พบว่า ห่วงโซ่มูลค่าเพิ่ม (เพชร) มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ก่อตัวเป็นเครือข่ายธุรกิจ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และสิ่งประดิษฐ์ (เพชร) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการผลิตและดำเนินงานโดยรวม

2. ระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว รองลงมาได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำด้านต้นทุน และด้านการสร้างความแตกต่าง ตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายผลได้ว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า การตอบสนองอย่างรวดเร็ว ธุรกิจมีการนำเสนอแนะของลูกค้ามาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานทันทีเพื่อให้ลูกค้าเกิดความสบายใจ มีการนำอุปกรณ์ผลิตที่ทันสมัยเพื่อความเร็วและสะดวกเข้ามาใช้ในการเจียรไนพลอย และมีการส่งมอบพลอย/ สินค้า แก่ลูกค้าด้วยความรวดเร็วตรงตามระยะเวลาที่กำหนด ด้านความเป็นผู้นำด้านต้นทุน ธุรกิจมีการปรับปรุงกระบวนการทำงานที่ส่งผลกระทบต่อการลดต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ช่วงเจียรไนพลอยสามารถเข้ารับพลอยเพื่อการเจียรไนพลอย และรับค่าแรงงานได้สะดวกสบาย และธุรกิจเจียรไนพลอยสามารถลดต้นทุนหรือลดค่าใช้จ่ายในการจัดส่งออกได้ และด้านการสร้างความแตกต่าง มีการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้ทันสมัย เพื่อให้ผู้รับจ้างเจียรไนมีความสะดวกสบาย และช่วงเจียรไนพลอยมีฝีมือและความชำนาญในการเจียรไนพลอยที่ประณีต

สอดคล้องกับงานวิจัยของรศดา เวชฎาพันธ์ (2558) ทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันและแนวทางการพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัย 4 ด้านที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพการแข่งขันอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทย ได้แก่ 1) ด้านปัจจัย การผลิต มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นและแรงงานมีความชำนาญด้านการเจียรไนเพชรและพลอยแต่การเข้าถึงแหล่งเงินทุนทำได้ยาก ดัชนี

ผลิตภาพแรงงานลดลง ขาดแคลนบุคลากรด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และวัตถุดิบส่วนใหญ่นำเข้าจากต่างประเทศ 2) ด้านอุปสงค์มียอดขายเพิ่มสูงขึ้นแต่ดุลการค้าอัญมณีและเครื่องประดับขาดดุล 3) ด้านอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนมีการได้รับสนับสนุนจากการรวมกลุ่มธุรกิจอัญมณีและเครื่องประดับเพิ่มขึ้นแต่ความเชื่อมโยงกับสาขาการผลิตอื่นในระบบเศรษฐกิจน้อย และ 4) ด้านกลยุทธ์โครงสร้าง และสภาพการแข่งขันมีจำนวนสถานประกอบการเพิ่มขึ้นแต่ผู้ประกอบการยังต้องพัฒนาสินค้าที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์และการสร้างตราสินค้า และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรภูมิ สุทธิประภา (2553) ทำการศึกษาเรื่องคลัสเตอร์ (Cluster) กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : คลัสเตอร์อัญมณีและเครื่องประดับจังหวัดจันทบุรี พบว่า คลัสเตอร์อัญมณีและเครื่องประดับริเริ่มจากหน่วยงานรัฐเป็นแกนหลักในการผลักดันคลัสเตอร์ ซึ่งมีนโยบายการพัฒนา คลัสเตอร์อย่างต่อเนื่องแต่ทั้งนี้ยังขาดความร่วมมือจากผู้ประกอบการที่ถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้คลัสเตอร์อยู่รอดได้รวมทั้งการสรสร้างนวัตกรรมที่ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

3. ผลกระทบของห่วงโซ่คุณค่าที่มีผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม มีการรับประกันวัตถุดิบหลักในการขนส่ง การจัดส่งและเคลื่อนย้ายวัตถุดิบหลักถูกต้องรวดเร็วเป็นไปตามมาตรฐาน มีการควบคุมมาตรฐานการจัดเก็บและการกระจายวัตถุดิบหลัก มีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพสินค้าที่ได้รับจากกระบวนการผลิต และมีเครื่องจักรและแรงงานฝีมือที่เพียงพอในด้านการผลิต การจัดส่งและเคลื่อนย้ายพลอยสำเร็จรูปที่ถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามมาตรฐาน มีระบบการจัดเก็บพลอยสำเร็จรูปที่รอการส่งออกที่ชัดเจนมีมาตรฐาน ธุรกิจมีการประชาสัมพันธ์อุตสาหกรรมการเจียรไนพลอยในจังหวัดมหาสารคาม และมีการขยายตลาดพลอยสำเร็จรูปทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีการวางแผนการดำเนินธุรกิจตามกรอบกลยุทธ์ที่เป็นธรรมและได้มาตรฐาน มีแผนการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับการจ่ายค่าตอบแทน/ค่าแรงในการเจียรไน และมีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยีกับองค์กรธุรกิจอื่นที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานเดียวกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี (2553) ทำการศึกษาเรื่องทิศทางการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกาจากประเทศไทยแต่ละประเภท คือ เพชร พลอย และเครื่องประดับแท้และพวการณแวนโน้มการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยแสดงได้ดังนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกา พบว่า ราคาและอัตราแลกเปลี่ยน มีอิทธิพลต่อปริมาณการนำเข้าอัญมณีและเครื่องประดับแต่ละประเภท คือ เพชร พลอย และเครื่องประดับแท้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ผลการพยากรณ์แนวโน้มการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยไปตลาดสหรัฐอเมริกาทั้ง 3 ประเภท คือ เพชร พลอย และเครื่องประดับแท้มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยนี้ วิสาหกิจชุมชน หรือหน่วยงานภาครัฐ ควรนำแนวทางการวิจัยนี้ไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย ในด้านด้านโลจิสติกส์เข้าควรมีการจัดส่งและเคลื่อนย้ายวัตถุดิบหลักถูกต้องรวดเร็วเป็นไปตามมาตรฐาน วัตถุดิบหลักในการเจียรไนพลอยควรมีแหล่งที่มาชัดเจน และควรมีระบบการตรวจสอบวัตถุดิบและชิ้นส่วน ก่อนเข้าสู่กระบวนการผลิต ด้านโลจิสติกส์ขาออก ควรมีการรับประกันคุณภาพและความเสียหายจากการจัดส่งและเคลื่อนย้ายพลอยสำเร็จรูป และควรมีระบบการจัดส่งและเคลื่อนย้ายพลอยสำเร็จรูปให้เลือกในหลายรูปแบบ เช่น ทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ควรมีการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นธรรม และควรมีการปรับปรุงและทบทวนการปฏิบัติงานตามรอบระยะเวลาอย่างสม่ำเสมอ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ควรมีการจ่ายค่าตอบแทนให้กับผู้รับจ้างเจียรไนได้อย่างเหมาะสมเป็นธรรมตามมาตรฐานฝีมือ และควรมีสวัสดิการเพิ่มเติมให้กับผู้รับจ้างเจียรไน เช่น ค่าแรงล่วงหน้า ของขวัญปีใหม่ และมีโบนัสให้กับผู้รับจ้างเจียรไนตามผลกำไรของการดำเนินธุรกิจ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี ควรมีการนำเครื่องจักรที่ทันสมัยมาใช้ในการเจียรไนพลอยให้ได้คุณภาพสูง และควรมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการวิเคราะห์ ออกแบบ ควบคุม และคุณภาพในการเจียรไนพลอย และด้านการจัดหาทรัพยากร ควรมีระบบการคัดเลือกซัพพลายเออร์ที่หลากหลายเพื่อให้ได้วัตถุดิบหลักที่มีคุณภาพ และควรมีการคัดเลือกจัดหาพลอยที่เหมาะสมกับความต้องการในตลาดที่พอเหมาะ เพื่อเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันกลุ่มงานเจียรไนพลอยและพัฒนานวัตกรรมที่อุตสาหกรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการนำโมเดลและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้ ไปทำการวิจัยซ้ำในบริบทอื่น ๆ หรือโดยการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเจียรไนพลอย ในประเทศไทย ในภูมิภาคอื่น ๆ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์ข้อมูล ในการตอบแบบสอบถาม จากสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจเจียร์โนพลอย อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มวิสาหกิจเจียร์โนพลอยอำเภอยางสีสุราช. (2566). ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจเจียร์โนพลอยอำเภอยางสีสุราช.

มหาสารคาม: กลุ่มวิสาหกิจเจียร์โนพลอยอำเภอยางสีสุราช.

จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา. (2563). การเพิ่มการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในโซ่คุณค่า

อัญมณีและเครื่องประดับของโลก. วารสารวิทยาการจัดการ, 37(1), 78-106.

จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา. (2555). การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมอัญมณีและ

เครื่องประดับไทย. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2566 จาก <https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive journal/oct. dec 12/pdf/aw03.pdf>.

ธีรวิมล สุทธิประภา. (2553). คลัสเตอร์ (Cluster) กับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา: คลัสเตอร์อัญมณีและเครื่องประดับ จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประชาชาติธุรกิจ. (2566). จีไอที มองส่งออกเครื่องประดับปี'66 จับตาเงินเฟ้อ-มาตรการ CBAMกระทบ.

สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566 จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-1170600>.

พทุทธ์สรรค์ สุทธิไชยเมธี. (2553). ทิศทางการส่งออกอัญมณีและเครื่องประดับของประเทศไทยไปตลาด

สหรัฐอเมริกา. วารสารสุทธิปริทัศน์, 25(74), 61-77.

ภาณุพงศ์ กุดสุตา และกฤษฎา เรืองพุฒ. (2562). การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการ

ดำเนินธุรกิจ กรณีศึกษา: หมีโบราณพัทลุง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

มาริช หัสชู. (2563). การวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทานและห่วงโซ่คุณค่า สำหรับแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

และผู้ประกอบการสินค้าโอท็อป. การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ยรรยง ศรีสม. (2553). ห่วงโซ่คุณค่า (ตอนจบ) Value Chainในงานโลจิสติกส์. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม

2566 จาก <https://www.tpa.or.th/publisher/pdf File DownloadS/TN2 11A p039- 44.pdf>.

รศดา เวชภูพานธุ์. (2558). การวิเคราะห์ศักยภาพการแข่งขันและแนวทางการพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับ

ของประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 58(1), 183-193.

- รุจิพัชร เอกอัครณาคักดี. (2559). **ผลกระทบของกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2565). **อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ**. สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2565 จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/.
- อาทิตยา พันธุ์. (2558). **การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการเจียระไนพลอย สำหรับกลุ่มเกษตรกรหนองเหล็ก ตำบลดงเมือง อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- AEG Anglo East Group. (2566). **อัปเดตมูลค่าตลาดส่งออกอัญมณีไทย พร้อมโอกาสทางธุรกิจมูลค่าสูง**. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2566 จาก <https://www.aeginc.co/jewelry-export-thailand/>.
- Lawson, L. (2019). **Women Working in the Thai Coloured Gemstone Industry: Insights**. Retrieved May 7, 2022 From <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2214790X19300371>.
- Henn, S. (2012). **Teaching Innovative Conceptual Design of Systems in the Service Sector**. Retrieved May 7, 2022 From <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0016718511002004>.
- Porter, M. E. (2004). **Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance**. New York: Simon & Schuster.